

15. marts 2016

ULJ

DI-2016-02926

Finansministeriet

mln@fm.dk

fra@fm.dk

Dansk Industri

Confederation of Danish Industry

Høring over Danmarks nationale reformprogram 2016

DI har den 29. februar 2016 modtaget et udkast til Danmarks nationale reformprogram 2016 (NRP 2016) i høring. Programmet redegør for de tiltag, der er taget for at leve op til EU's landespecifikke anbefalinger til Danmark fra juni 2015, samt for hvordan Danmark har udmøntet målsætningerne i EU's 2020-strategi for vækst og beskæftigelse. Programmet skal som led i Det Europæiske Semester sendes til EU-Kommissionen i april.

DI vil gerne kvittere for at blive inddraget i denne proces, som vi tillægger stor betydning. Overordnet mener DI, at der siden sidste år er taget skridt for at indfri de landespecifikke anbefalinger. Disse skridt kunne være større, men går i hvert fald klart i den rigtige retning.

Et godt eksempel er regeringens vækstudspil "Vækst i hele Danmark". Udspillet indeholder mange udmærkede forslag, der hver især skaber lidt bedre vilkår for at drive virksomhed i Danmark, og følger op på arbejdet fra både Produktivitetskommissionen, Produktionspanelet og DI's Produktivitetspanel.

Udspillet lægger op til en reel modernisering af planloven, der vil gøre det lettere for private og offentlige at udvikle og igangsætte vækstskabende aktiviteter. De politiske forhandlinger må så vise, om det er muligt at realisere ambitionerne.

Vækstudspillet og den politiske aftale herom lægger yderligere op til enklere brandregulering, yderligere målrettede PSO-lempelser, en luftfartspolitisk strategi samt en lavere elafgift for forlystelsesparker. Alle forslag som DI bakker op.

DI ser frem til, at regeringen vil gennemføre yderligere vigtige væksttiltag som eksempelvis forbedringer på skatteområdet og dele af uddannelsesområdet i forbindelse med blandt andet trepartsforhandlinger og skattereformen.

DI ser ligeledes frem til regeringens kommende 2025-plan. Her mener DI, at et helt centralt element bør være at opsætte konkrete mål for, hvor meget velstanden skal løftes og hvor mange flere private arbejdspladser, der skal skabes, som følge af nye politiske tiltag frem mod 2025.

DI's øvrige kommentarer til udkastet til NRP 2016 følger her.

Kapitel 3. De landespecifikke anbefalinger

3.1 Finanspolitik og offentlige finanser

Dette afsnit udestår i udkastet til NRP 2016, men DI bemærker alligevel, at det er helt centralt, at der planlægges med tilstrækkelig stor sikkerhedsmargin i forhold til budgetlovens rammer om et strukturelt underskud på maksimalt 0,5 pct. af BNP. Det understreges med al tydelighed af, at det strukturelle underskud har overskredet kravet de seneste to år og meget vel kan risikere at gøre det igen i år.

Derudover er DI bekymret for, at den faktiske saldo i år overskrider grænsen i stabilitets- og vækstpagten på 3 pct. af BNP.

Begge dele understreger, hvor vigtigt det er, at regeringen fortsat har fokus på stram udgiftsstyring. DI bakker således fuldt op omkring omprioriteringsbidraget i kommunerne.

DI anbefaler, at der som udgangspunkt planlægges efter nul realvækst i det offentlige forbrug i de kommende år suppleret med en eksplicit målsætning om, at den offentlige sektor skal udgøre en mindre del af den samlede økonomi end de aktuelle fremskrivninger giver anledning til. En lavere realvækst kan både bidrage til at reducere underskuddet de kommende år og på sigt bidrage til en bedre balance mellem den offentlige og den private sektor.

På lidt længere sigt noterer DI sig, at der fortsat er en uadresseret udfordring for de offentlige finanser efter 2025, hvor der ventes store underskud. DI foreslår, at problemet afhjælpes ved blandt andet at afkorte varslet i indekseringen af folkepensions- og efterlønsalderen. Se nærmere DI's bemærkninger til afsnit 4.1 i NRP 2016.

3.2 Øge produktiviteten mv.

DI er enig i, at produktivitetsudviklingen historisk har været den primære kilde til vækst og velstand, men at det også er den forholdsvis ringe produktivitetsvækst i de seneste 10-15 år, der er helt afgørende for Danmarks vækstudfordringer i dag.

Produktiviteten skal først og fremmest løftes ved at effektivisere den offentlige sektor yderligere, satse på de områder, der skaber øget produktivitet og vækst (eksempelvis forskning og uddannelse) samt give danske virksomheder de bedste rammevilkår for at udvikle sig og blive mere produktive. Dette bør efter DI's mening adresseres tydeligt og konkret i regeringens fremadrettede politiske arbejde med produktivitet, herunder også i efterårets skatteudspil.

DI er enig i, at den hjemmemarkedsorienterede servicesektor har særlige produktivitetsudfordringer og kan tilslutte sig de tiltag, regeringen har gjort for at imødegå disse udfordringer.

Planloven

DI bakker op om regeringens forslag om at lempe detailhandelsbestemmelserne i planloven. Ved at give kommunerne mulighed for, under hensyntagen til det eksisterende erhvervsliv, at tillade større butikker, vil man skabe rammerne for øget produktivitet i detailhandlen og give kommunerne mulighed for i planlægningen at tage hensyn til særlige lokale forhold.

DI ser gerne, at man går længere end i regeringens oplæg og fjerner den eksisterende skarpe skillelinje mellem dagligvarebutikker og udvalgsvarebutikker, som indebærer, at en dagligvarebutik må sælge eksempelvis havemøbler, mens en udvalgsvarebutik ikke må sælge dagligvarer. Problemstillingen bliver kun mere aktuell i takt med, at dagligvarebutikkerne i stigende grad sælger deres varer online i konkurrence med udvalgsvarebutikker og e-handelsvirksomheder.

Kapitel 4. De nationale mål i Europa 2020-strategien

4.1 Det nationale mål for beskæftigelse

Regeringen vurderer, at beskæftigelsen kan stige, uden at der opstår flaskehalse og pres på arbejdsmarkedet generelt. DI er enig i regeringens ambition om, at flere skal i arbejde, især i den private sektor, og at færre skal forsørges af det offentlige. DI er dog ikke enig med regeringen i, at beskæftigelsen vurderes at kunne stige, uden at der vil opstå flaskehalse og generelt pres på arbejdsmarkedet. Ledigheden er faldende, og arbejdskraftsreserven er så begrænset, at der er stor fare for, at selv en mindre stigning i beskæftigelsen vil føre til mangel på arbejdskraft.

Der er allerede nu tegn på, at virksomheder på specifikke områder ikke kan rekruttere den arbejdskraft, de har brug for. Mangel på den nødvendige arbejdskraft vil føre til, at virksomhederne kommer til at sige nej til ordrer, hvilket vil begrænse væksten.

DI anerkender, at der med kontanthjælpsaftalen fra 18. november 2015 skabes et øget økonomisk incitament for, at det bedre kan betale sig at arbejde, ligesom DI bakker op om dagpengereformen, herunder at man har fastholdt den to-årige dagpengeperiode. Refusionsreformen vil forbedre kommunernes økonomiske incitament til at få personer på overførselsindkomster ud i job.

DI finder dog ikke, at de allerede vedtagne og fremlagte initiativer er tilstrækkeligt ambitiøse. De gennemførte reformer vil ikke være tilstrækkelige til at løse de udfordringer, virksomheder i dag oplever, og i fremtiden vil opleve, såfremt væksten skal øges. Der bør sættes konkret indhold på regeringens reformarbejde, og man bør yderligere fastsætte et mere ambitiøst mål for beskæftigelsesfrekvensen end de 80 pct. i 2020.

Ydelsessystemet er i dag ganske usammenhængende, og der er incitamenter for den enkelte til at bevæge sig længere væk fra arbejdsmarkedet og over i f.eks. førtidspension. Et væsentligt element er derfor at sikre, at der for alle overførselsindkomstmodtagere er et økonomisk incitament til vedvarende at bevæge sig tættere på arbejdsmarkedet. Der bør derfor i første omgang igangsættes et gennemsyn af det samlede offentlige overførselssystem med henblik på at sikre netop dette.

De generationer, som går på pension i de kommende 10-20 år, får i gennemsnit flere år på pension end generationerne før og efter dem. Dette falder sammen med, at der er udsigt til mange år med store offentlige underskud i perioden efter 2025. Dette kan afhjælpes ved at reducere varslet i indekseringsmekanismen, hvorved pensionsalderen i en periode bliver højere end ellers.

DI foreslår konkret, at varslet for at hæve folkepensionsalderen i takt med stigende levetid reduceres fra de nuværende 15 år, og at man løfter folkepensionsalderen fra 67 til 68 år i 2025 i stedet for i 2030. Yderligere bør det planlagte løft i efterlønsalderen i 2022-23 fremrykkes til 2020-21.

Medarbejdere fra udlandet leverer efterhånden et stort bidrag til produktion og service i Danmark. Der er god grund til at værne om den fri bevægelighed af arbejdskraft i Europa. Rekruttering fra udlandet kan dog blive udfordret af faldende befolkningstal, især i Øst-europa, og med mangel på arbejdskraft allerede nu inden for en række faglærte områder anbefaler DI derfor at udvide adgangsordningerne fra tredjelande til også at omfatte faglært arbejdskraft. F.eks. bør beløbsgrænsen i beløbsordningen sættes ned til 325.000 kr.

4.2 Det nationale mål for forskning og udvikling

Den offentlige forskning og innovation er vigtig for danske virksomheders udvikling af nye produkter, processer og services. De danske forskningsinvesteringer er øget de seneste 10 år. Dette mønster er imidlertid brudt med finansloven for 2016, der indebærer, at det offentlige forskningsbudget reduceres med 1,4 mia. kr. fra 2015 (1,1 pct. af BNP) til 2016 (1,01 pct. af BNP), hvilket DI finder uhensigtsmæssigt.

Danmark er blandt de lande, der sammenlignet med andre lande investerer mest i forskning. Billedet er imidlertid anderledes, hvis man sammenligner Danmark med stærke videnregioner i OECD, hvor især amerikanske, tyske, kinesiske og koreanske regioner har et højere investeringsniveau. Danmark er sammenlignet med stærke videnregioner kun nr. 27 på listen¹.

DI anbefaler, at niveauet for investering i offentlig forskning øges mod 1,5 pct. i 2025. Der er i den forbindelse behov for at øge investeringerne i den tekniske forskning, som bør udgøre 20 pct. af de offentlige forskningsinvesteringer. Aktuelt er Danmark blandt de lande i OECD, der prioriterer teknisk forskning lavest med kun 13 pct. af de offentlige forskningsinvesteringer. Danske virksomheder efterspørger både teknisk forskning, naturvidenskab, sundhedsvidenskab og dele af samfundsvidenskaben. Den tekniske forskning er i særlig høj grad efterspurgt af virksomhederne, hvilket står i skarp kontrast til den faktiske prioritering i Danmark samt det faktum, at 59 pct. af de private investeringer i forskning foretages af industrivirksomheder.

DI ser et behov for at øge samarbejdet mellem virksomheder og universiteter. Det fordrer imidlertid, at der er relevant forskning at samarbejde om. Flere investeringer i tekniske forskningsområder som produktion, materialer og digitalisering, der har stor betydning for alle brancher, vil netop kunne skubbe på øget samarbejde og derigennem øge vækst og beskæftigelse.

¹ Jf. DI-analysen: <http://publikationer.di.dk/dikataloger/622/>

4.3 Det nationale mål for klima og energi

Det fremgår af NRP 2016, at Danmark i 2020 vil opfylde de danske EU-forpligtigelser i forhold til reduktion af drivhusgasser, vedvarende energiandel samt effektivisering af energianvendelse. Initiativerne i energiaftalen vil sikre en indsats i Danmark, der fuldt ud dækker for 2020 forpligtigelserne.

Det fremgår således også af sidste års reformprogram, at den seneste fremskrivning fra oktober 2014 viser en samlet overopfyldelse af det danske EU-klimamål i perioden 2013-2020, trods en mindre underopfyldelse i året 2020. På VE-andelen forventes en andel på over 40 procent i 2020, hvor EU målet blot er 30 procent. Også forbruget af energi i 2020 vil være lavere end EU-kravene. Her forventes et forbrug i 2020 på 739 PJ, hvilket er en reduktion i energiforbruget på 14 procent i forhold til 2006 og betydeligt mere end EU-forpligtelsen på 4 procent i 2020 i forhold til 2006. På transportområdet vil det danske EU-krav på 10 procent VE-andel i 2020 også blive overopfyldt, jf. regeringens forventninger.

DI bakker op om energiaftalen fra 2012 og lægger vægt på, at de aftalte elementer i aftalen skaber sikre rammer for Danmarks energipolitik og den igangværende omstilling af det danske energisystem frem mod 2020. Finansieringen af den grønne omstilling via elregningen giver stadig konkurrencemæssige udfordringer for en række virksomheder til trods for de initiativer, de seneste regeringer har gennemført med henblik på at lempe PSO-gebyret.

Således betaler mange danske virksomheder langt mere i PSO-gebyr end i øvrige lande, vi normalt sammenligner os med. DI anbefaler, at finansieringen af PSO'en flyttes fra elregningen og i stedet finansieres via offentlig finansiering. Det vil forbedre konkurrenceevnen og ifølge Skatteministeriets beregninger give en samfundsøkonomisk gevinst på 1,5 mia. kr. Samtidig er det vigtigt, at forsyningssektorerne bredt set effektiviseres fremover. Det gælder på energisiden således både i forhold til el-, gas og fjernvarmeforsyningen.

DI støtter EU's aftale om en ramme for energi- og klimapolitikken frem mod 2030, der blev aftalt i oktober 2014. Aftalen vil sikre en reduktion af drivhusgasser i EU med 40 procent i 2030. Der er desuden et bindende EU VE-mål på mindst 27 procent i 2030, der ikke fordeles nationalt, samt et indikativt mål for energieffektivisering på mindst 27 procent i 2030.

2030-aftalen vil sikre en mere omkostningseffektiv energi- og klimapolitik, hvor kvotesystemet vil spille en mere betydelig rolle. Desuden vil aftalen i højere grad end den nuværende ramme understøtte EU's indre marked for energi, hvilket bør være en toprioritet for EU. 2030-aftalen sigter på at ligestille hensyn til klima, konkurrenceevne og forsyningsikkerhed. Den samme intention er lagt ind i EU-Kommissionens udspil til en energunion, som DI har budt velkommen.

I 2016 og 2017 vil der komme en lang række initiativer på EU-niveau, der får stor betydning for EU's 2030-indsats og også den fremtidige danske energipolitik. Udformning af EU's kvotedirektiv er allerede i proces. Her vil udformning af reglerne for beskyttelse af de energiintensive sektors konkurrenceevne være afgørende for at sikre fremtidige investeringer i ny og stadig mere bæredygtigt produktionsudstyr i europæisk industri. Efter

den økonomiske krise er der et stort investeringsefterslæb i den europæiske industri, der udhuler konkurrenceevnen og mulighederne for yderligere klimaindsats.

De kommende revisioner af energieffektiviseringsdirektiver, bygningsdirektivet og den nye Heating and Cooling strategi får stor betydning for udformning af et smart og vel-integreret energisystem i Europa og i Danmark. Endelig imødeser DI det kommende udspil fra EU-Kommissionen til et byrdefordelingsdirektiv frem mod 2030. Danmark kan forvente at få et meget højt krav på de ikke-kvoteomfattede sektorer, da fordelingsnøglen er baseret på BNP pr. indbygger. Derfor bliver det vigtigt at fokusere på elementer og muligheder i indsatsen, der kan øge omkostningseffektiviteten og sikre smidighed og markedsdynamik på tværs af EU's medlemslande.

Paris-aftalen indgået under COP21 i december er et internationalt gennembrud. DI bakker op om regeringen og EU's hensigt om at fokusere på en god implementering af 2030 målene og energiunionen de kommende år, samt indgå konstruktivt i den fastlagte FN-proces om at styrke den internationale klimaindsats yderligere i fremtiden.

2030-aftalen vil også påvirke de fremtidige nationale energipolitiske indsatser. Det er ånden i 2030-aftalen og i energiunionen, at landenes egne indsatser skal koordineres bedre, ikke mindst mellem nabolande. Uden nationale mål for vedvarende energi vil der skulle udvikles et nyt styringsgrundlag, hvilket EU-Kommissionen vil komme med et forslag til i løbet af 2016. For DI er det afgørende, at dette styringsgrundlag både vil sikre investeringssikkerheden og fremme koordinationen af landenes egne initiativer.

4.4 Det nationale mål for uddannelse

DI vil gerne kvittere for, at regeringen sætter fokus på, at de unge skal uddannes med de kompetencer, der er behov for på arbejdsmarkedet, herunder at regeringen har fastholdt dimensioneringen af de videregående uddannelser, som har systematisk overledighed. DI mener imidlertid stadig, at dimensioneringsmodellen bør suppleres med fremskrivninger af arbejdsmarkedets behov frem for alene at basere sig på historiske data.

Det er vigtigt at sikre kvalificeret arbejdskraft til alle dele af landet. Derfor er det fornuftigt at undersøge, hvilke muligheder der er for at udbyde videregående uddannelser regionalt og lokalt, f.eks. gennem satellitudbud eller som digitalt tilrettelagte udbud. Det er dog absolut afgørende, at det faglige niveau opretholdes. Der bør ikke gås på kompromis med kvaliteten af uddannelserne. DI så hellere, at der blev gjort mere for at styrke de studerende og dimittendernes geografiske mobilitet.

DI støtter ligeledes, at regeringen sætter fokus på, om det nuværende finansieringssystem i tilstrækkelig omfang understøtter uddannelseskvaliteten og overgang til arbejdsmarkedet.

Det er ligeledes en god ide, at fremdriftsreformen er blevet justeret, så universiteternes nu har mere fleksibilitet i forhold til at tilrettelægge initiativer, der skal nedbringe de studerendes forsinkelser på studiet, så de ikke går ud over uddannelsernes kvalitet.

Folkeskolen

Folkeskolereformen trådte i kraft med fuld effekt pr. start på skoleåret 2015/2016. De første evalueringer viser, som det også fremgår af NRP 2016, at reformen er under implementering. DI støtter folkeskolereformen og påpeger, at reformens omfang kræver tid til fuld implementering. DI mener, at alle parter i og omkring folkeskolen har et ansvar for at sikre hurtig erfaringsudveksling om velfungerende initiativer i de nye rammer.

Inklusionsindsatsen i folkeskolen har flere steder vist sig som en udfordring. Inklusionsindsatsen er grundlæggende fornuftig, men det er vigtigt, at pengene, der blev brugt på specialundervisning, følger med eleverne over i den ordinære klasse. Der skal derfor gøres mere for at sikre, at inklusionsindsatsen ikke bliver brugt som en sparerøvelse i kommunerne.

Erhvervsuddannelser

DI's fremskrivning af behovet for faglært arbejdskraft viser, at der i 2025 vil mangle 44.000 personer med en specifik faglært uddannelse, herunder 30.000 personer på tre centrale tekniske uddannelsesområder. Set i det lys er det bekymrende, at for få søger og gennemfører en relevant erhvervsuddannelse, samt at for mange unge søger en gymnasial uddannelse.

Hvis denne mangel på kvalificeret faglært arbejdskraft skal imødegås, er det efter DI's overbevisning nødvendigt at sikre, at der er så bred en rekruttering til erhvervsuddannelserne som muligt, samt at det sikres, at der er flere velfungerende veje ind i erhvervsuddannelserne, uanset forudgående uddannelsesbaggrund. Samtidig er der behov for, at rekrutteringen især rettes imod de uddannelser, hvor der er udsigt til mangel.

Der var imidlertid i 2015 på ny et mindre fald i optaget på erhvervsuddannelserne af unge fra grundskolen, ligesom der også var et fald i søgningen til erhvervsuddannelserne fra elever med gymnasial baggrund. DI finder det dog meget glædeligt, at der er tegn på nedgang i frafaldet blandt de unge, der søger erhvervsuddannelser direkte fra folkeskolen.

Der er fortsat store udfordringer med at få søgningen til at rette sig imod de erhvervsuddannelser, hvor der forudses et stort fremtidigt behov. Der er behov for et fortsat fokus på dette indsatsområde, herunder at overveje om der kan findes veje til en fremtidig styring af tilgangen til uddannelserne.

Der er endvidere store udfordringer med de nye voksenspor på erhvervsuddannelserne. Stik imod reformens hensigter er der sket en markant nedgang i optaget af voksne elever. DI mener, at der er behov for snarest at revidere den vedtagne model for voksnes erhvervsuddannelse, så den i højere grad imødekommer både virksomhedernes og elevernes kompetencebehov.

Voksen- og efteruddannelse

Der er tilført voksen- og efteruddannelsesområdet yderligere midler med fokus på at udvikle og fastholde produktionstekniske arbejdspladser i Danmark. Det finder DI positivt.

På AMU-området er der tilført midler, som skulle styrke fleksibiliteten i systemet. De ekstra midler har dog indtil videre ikke formået at løfte aktiviteten i systemet. DI finder ikke,

at de hidtidige erfaringer med at justere AMU-systemet har bidraget til at skabe konstruktive rammer for at bruge systemet. Der er derfor grund til at følge op på, om målene for indsatsen understøttes med de bevilgede midler. Ministeriet bør redegøre for forbruget af midlerne, herunder kortlægge skolernes initiativer på de områder, som midlerne er knyttet til.

DI finder det positivt, at regeringen vil indgå i en dialog med arbejdsmarkedets parter om at fremtidssikre AMU. I denne dialog lægger DI vægt på, at rammerne for systemet skal understøtte indholdet. Nytænkningen af AMU bør ske i en bredere gennemgang af hele voksen- og efteruddannelsessystemet.

På det videregående område er der afsat midler til at udvikle uddannelses tilbud på særligt de videregående tekniske akademiuddannelser. DI finder det vigtigt at opretholde momentum i arbejdet, så nyudviklede tekniske videregående uddannelses tilbud bliver igangsat hurtigt og opnår den nødvendige tilslutning fra de relevante virksomheder og faglærte. Dette kræver en fortsat kommunikationsindsats over for virksomhederne, ligesom det på institutionssiden kræver en mere gennemsigtig prisstruktur, samarbejde om et koordineret udbud og en tættere kontakt til erhvervslivet.

Erhvervsuddannelser i hele Danmark

DI støtter regeringens forsøg med oprettelse af grundforløbsafdelinger for erhvervsuddannelser i tyndere befolkede områder. Det er dog væsentligt, at oprettelse af grundforløbsafdelinger er målrettet de uddannelser, hvor der fremadrettet vil være behov for flere faglærte, end der uddannes i dag.

I regeringens vækststrategi er der afsat midler til ophold på erhvervsskolekostafdelinger for lærlinge og elever i virksomhedspraktik i tyndt befolkede områder. DI støtter forslaget, men det forudsætter imidlertid, at der er et tilstrækkeligt udbud af kostafdelinger i de relevante områder. DI finder endvidere, at også elever i praktikcentre i tyndt befolkede områder bør have denne mulighed.

DI bakker op om regeringens målsætninger for et styrket samspil mellem videregående uddannelser og virksomheder – både regionalt og nationalt. DI ønsker, at der stilles yderligere krav til erhvervsakademiernes samspil med virksomheder og aftagere som led i akademiernes udbud af attraktive og relevante uddannelses tilbud til faglærte på det tekniske område. Dette bør afspejle sig i de centrale rammer for erhvervsakademierne og deres uddannelser fx gennem særlige mål i udviklingskontrakterne, som i højere grad bør sætte fokus på uddannelsessamarbejde og ikke som nu primært på et samarbejde om forskning og udvikling.

Samtidig er det væsentligt, at en deregulering af de tekniske og merkantile erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser ikke sker på bekostning af uddannelsernes relevans på det aftagende arbejdsmarked, ligesom der fortsat skal opretholdes en fælles national standard for uddannelserne på tværs af institutioner.

Med venlig hilsen

Anders Ladefoged
Europapolitisk chef

Morten Granzau Nielsen
Erhvervsøkonomisk chef